

اظهار نظر کارشناسی درباره:
«طرح اصلاح تبصره (۱) ماده (۳۴) مقررات تشکیلاتی، استخدامی،
مالی و انضباطی وزارت امور خارجه»

مشخصات طرح

دوره نهم - سال اول

شماره ثبت:

۱۲۲

شماره چاپ:

۱۵۷

تاریخ چاپ:

۱۳۹۱/۵/۱۷

مقدمه

قانون مقررات تشکیلاتی، استخدامی، مالی و انضباطی وزارت امور خارجه سندی است که چارچوبها، الزامات و دستورالعملهای مرتبط با عملکرد این وزارتخانه را در حوزههای مختلف اجرایی، اداری و... تعیین و تعریف کرده است. این قانون که در سال ۱۳۵۲ در قالب ۱۶۱ ماده و ۵۵ تبصره به تصویب مجلس شورای ملی رسیده بود شرایط و وضعیت وزارت امور خارجه در زمینههایی چون استخدام، شرایط کاری نیروهای سیاسی و اداری، مقررات عمومی، مقررات مالی و انضباطی و... را معین کرده بود. با توجه به طراحی این قانون در دوره رژیم گذشته و نیز گذشت نزدیک به ۴۰ سال از زمان تصویب آن، بدیهی است که نیاز به روزآمد کردن این قانون و تطبیق آن با الزامات زمان حاضر به شدت احساس می شود. بر همین اساس، طرح اصلاح تبصره «۱» ماده (۳۴) این قانون از سوی تعدادی از نمایندگان محترم مجلس شورای اسلامی پیشنهاد و ارائه شده است.

موضوع طرح

طراحان این طرح، اصلاح تبصره «۱» ماده (۳۴) مقررات تشکیلاتی، استخدامی، مالی و انضباطی وزارت امور خارجه مصوبه سال ۱۳۵۲ را پیشنهاد داده اند. براساس این تبصره «هیچ یک از کارمندان رسته سیاسی وزارت امور خارجه به مقام رایزنی درجه یک ارتقا نمی یابند، مگر آنکه حداقل سه سال در یکی از مأموریت های خارج از کشور که وزارت امور خارجه تعیین خواهد نمود خدمت کرده باشند. نقاط مورد نظر، طبق آیین نامه ای خواهد بود که به پیشنهاد وزارت امور خارجه به تصویب کمیسیون های امور خارجه مجلسین خواهد رسید».

نمایندگان مجلس شورای اسلامی اولاً پیشنهاد کرده اند که عبارت «کمیسیون های امور خارجه مجلسین» حذف و عبارت «هیئت وزیران» جایگزین آن گردد و ثانیاً خواستار آن شده اند که آیین نامه اجرایی مصوب ۱۳۵۴/۱۰/۲۵ ملغی گردد.

لازم به ذکر است که این آیین نامه ۲۶ کشور را به عنوان کشورهای موضوع تبصره «۱» ماده (۳۴) اعلام و تعیین کرده بود.

ارزیابی طرح

بدون تردید تغییر بنیادین اوضاع و احوال و پدیداری واقعیات و الزامات نوین، محرک اصلی برای تدوین طرح تبصره «۱» ماده (۳۴) مقررات تشکیلاتی، استخدامی، مالی و انضباطی وزارت امور خارجه بوده است. همچنان که مورد اشاره قرار گرفت نزدیک به چهار دهه از تصویب قانون فوق سپری شده و برخی ملاحظات

نام دفاتر:

مطالعات سیاسی

مطالعات حقوقی

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:

۲۶۰۱۲۵۳۲

تاریخ انتشار:

۱۳۹۱/۶/۱۲

مطرح در متن این قانون اساساً دیگر وجود خارجی نداشته و قابل استناد نیستند. از آنجمله می‌توان به ساختار دو مجلسی قوه مقننه ایران در آن مقطع اشاره کرد. طبعاً ملاحظه مطرح شده در ماده تبصره «۱» ماده (۳۴) مبنی بر تصویب آیین‌نامه پیشنهادی وزارت امور خارجه از طرف کمیسیون‌های امور خارجه دو مجلس سنا و شورای ملی متناسب با زمان حال نیست و نیازمند اصلاح است.

ازسوی دیگر تحولات نظام بین‌الملل در طول این سال‌ها به‌ویژه از حیث افزایش شمار تعداد دولت‌های به رسمیت شناخته شده در دنیا و در عین حال حذف برخی دولت‌ها از نقشه سیاسی جهان، ضرورت روزآمد کردن ملاحظات مربوط به این قانون از جمله آیین‌نامه اجرایی مورد اشاره تبصره «۱» که در سال ۱۳۵۴ به تصویب رسیده بود را مضاعف کرده است. توضیح اینکه در این آیین‌نامه، اتحاد جماهیر شوروی به‌عنوان اولین کشور موضوع تبصره «۱» ماده (۳۴) مورد اشاره قرار گرفته بود، حال آنکه این کشور ۲۱ سال پیش دچار فروپاشی شد و عملاً ۱۵ کشور جدید در نظام بین‌الملل جایگزین آن شدند. طبیعی است که این قبیل تحولات باید در قوانین مربوط به چارچوب‌های اداری و سازمانی وزارت امور خارجه به‌عنوان نهادی که بیشترین ارتباط را با تحولات مهم بین‌المللی دارد لحاظ گردد.

در عین حال این پرسش کلیدی مطرح است که چگونه چنین تغییری در قانون مقررات، تشکیلاتی، استخدامی، مالی و انضباطی وزارت امور خارجه تا این حد به تأخیر افتاده و با وقفه‌ای طولانی مورد توجه قرار گرفته است. اساساً خلأهای ناشی از این تأخیر تاکنون چگونه جبران شده و از چه مبنای قانونی برخوردار بوده است؟

دیگر آنکه از ظواهر امر چنین برمی‌آید که در سال‌های گذشته بسیاری از ضوابط و الزامات مصرح در این قانون به‌ویژه در بخش‌های اداری و استخدامی چندان مورد توجه قرار نمی‌گرفته است. ممکن است این امر ناشی از قدیمی بودن قانون مذکور بوده باشد که در این صورت نیاز به روزآمد کردن آن به‌طور جدی احساس می‌شود.

نظر کارشناسی

با توجه به اینکه با تصویب قانون اساسی جمهوری اسلامی، تفویض تصویب آیین‌نامه‌های اجرایی به دولت، به رسمیت شناخته شده، با لغو آیین‌نامه اجرایی مصوب ۱۳۵۴، تصویب آیین‌نامه اجرایی تبصره «۱» ماده (۳۴) قانون مقررات تشکیلاتی، استخدامی، مالی و انضباطی وزارت امور خارجه توسط هیئت وزیران بلامانع است. با عنایت به ضرورت اصلاح آیین‌نامه فعلی، امید است تصویب این ماده واحده مشکلات موجود کارمندان رسته سیاسی وزارت امور خارجه را مرتفع و مانع از تضییع حقوق ایشان گردد. در عین حال به‌منظور حل اساسی مشکل ضرورت دارد که اصلاح کلی قانون مقررات تشکیلاتی، استخدامی، مالی و انضباطی وزارت امور خارجه مصوبه ۱۳۵۲ در دستور کار دولت و مجلس قرار گیرد.